ANANSI. WORLD FICTION este un imprint al Editurii Trei

Această carte a fost publicată cu sprijinul

FILI FINNISH LITERATURE EXCHANGE

PIRKKO

SAISIO

Trilogia Helsinki

Cel mai mic multiplu comun
Contralumină
Cartea roșie a despărțirii

Traducere din limba finlandeză de
Florentina Gavrilă

3
TREI

EDITORI:
Silviu Dragomir
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu

DIRECTOR EDITORIAL
ANANSI. WORLD FICTION:
Bogdan-Alexandru Stănescu

REDACTARE:
Andreea Niță

DESIGN:
Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Mirela Voicu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SAISIO, PIRKKO

Trilogia Helsinki : Cel mai mic multiplu comun - Contralumină - Cartea roșie a despărțirii / Pirkko Saisio ; trad. din lb. finlandeză de Florentina Gavrilă. - București : Editura Trei, 2026
ISBN 978-606-40-3390-1

I. Gavrilă, Florentina (trad.)

821.511.111

Titlul original: *Pienin yhteinen jaettava. Vastavalo. Punainen erokirja*
Autor: Pirkko Saisio

Pienin yhteinen jaettava
Copyright © Pirkko Saisio 1998
Published originally in Finnish by WSOY
Published by agreement with Helsinki Literary Agency
Romanian edition published by agreement with Livia Stoia Literary Agency

Vastavalo
Copyright © Pirkko Saisio 2000
Published originally in Finnish by WSOY
Published by agreement with Helsinki Literary Agency
Romanian edition published by agreement with Livia Stoia Literary Agency

Punainen erokirja
Copyright © Pirkko Saisio 2003
Published originally in Finnish by WSOY
Published by agreement with Helsinki Literary Agency
Romanian edition published by agreement with Livia Stoia Literary Agency

Copyright © Editura Trei, 2026
pentru traducerea în limba română

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-3390-1

Cel mai mic multiplu comun

EA

Aveam opt ani când s-a întâmplat prima dată.

Era noiembrie, dimineață.

Dincolo de geamurile ude de lapoviță, strada era neagră și lucioasă, părea umflată.

Mi-am văzut reflexia în geam, rotundă și irascibilă.

Mi-am pus șosetele prea strâmte de lână.

Îmi lipsea un nasture de la vestă. Mama a scos din poșetă o bancnotă de cinci mărci.

Am băgat-o în șosetă.

Iar atunci s-a întâmplat pentru prima dată.

Am scris în minte fraza: Nu voia să se trezească.

Am corectat fraza: Nu ar fi vrut încă să se trezească.

Frazei i-am adăugat o a doua: Era prea obosită să meargă la școală.

Am îmbunătățit a doua frază: Era mult, mult prea obosită ca să meargă la școală.

M-am uitat triumfătoare la tata, care citea *Työkansan Sanomat* în cămașă și bea cafea neagră.

Mama își întindea rujul de pe buze pe pomeți și fredona *Seara în radă*.

Niciunul nu a băgat de seamă că eu devenisem ea, obiectul unei observații continue.

Canicula tot nu se domolise, deși era deja septembrie: fusesem plecată două săptămâni.

Teii de pe Pohjoisranta își legănau obosiți și mohorâți frunzele prăfuite. Chiar și geamurile noi erau deja cleioase și pline de praf. Apartamentul era acoperit de folii groase și rigide de plastic. Scaune, cărți, thangka tibetane și pictura cu orchestra de negri luată din Stockholm se întrezăreau de sub pojghița de plastic ca niște rămășițe ale *Titanicului*.

Geamurile fuseseră înlocuite cât timp fusesem în Coreea.

Am scos suvenirurile din bagaj. În marea de plastic în care se rătăciseră, micile obiecte coreene arătau caraghios, ca naufragiate.

Mi-a crescut temperatura; era deja a doua săptămână de când aveam febră.

Am zâmbit și am zis ceva, dar nu despre febră.

Trebuia să-mi reintru în rolul de mamă, și de parteneră de viață.

Și de fiică.

În Coreea căutasem să stau în centrul vechiului Seoul, pe care buldoexcavatoarele, McDonald's-urile, clădirile de birouri din beton și parcările îl înghesuiau tot mai mult.

În fața hotelului fuseseră scoase niște cabluri din asfalt; în hotel se intra doar pe niște scânduri azvârlite peste șanțul săpat în pământ.

Dar în spatele ușii negre date cu lac se deschidea un vechi peisaj coreean.

În mijlocul curții interioare creștea un copac. Era înclinat într-o parte, însă își întindea neobosit coroana înspre soare.

Lângă copac era zidit un cuptor de lut. În fața focarului erau stivuite lăzi goale de Coca-Cola. Cuptorul nu mai era încins de nimeni; hotelul primise deja ordinul de demolare.

Curtea interioară avea de jur împrejur uși glisante din hârtie. În spatele lor se aflau camere de câțiva metri pătrați, în care peste noapte, pe pământul gol, se întindea câte o rogojină subțire.

În acele camere locuiseră fii și fiice, gineri și nurori pe vremea când clădirea nu era încă hotel.

Pe atunci clădirea era gospodărită de bunici, și toată lumea se strângea să mănânce orez și kimchi în curtea interioară, în dreptul cuptorului.

Cuptorul își elibera fumul către cer prin hornul subțire.

Acum pe cer pribegeau norii de praf ridicați de buldoexcavatoare.

Bătrânii veșnic zâmbitori care țineau hotelul se făceau că nu bagă de seamă norii de praf.

Locatarii hotelului, noi, vânătorii trecutului, tușeam în batistele noastre.

Scândurile pe care se intra în hotel deveneau de la o zi la alta tot mai lungi.

Afară se mai putea ieși doar pe ușa din spate.

Ușa din spate ducea la o alee care mirosea a urină și a resturi de pește.

În timp ce îmi căram bagajul până la un taxi care nu voia să vină până în fața hotelului, am văzut un turist neamț în haine de drumeție care desprindea atent cu briceagul o decorațiune din argilă arsă de la cornișa hotelului.

Abia seara am sunat pe strada Hämeentie.

Am așteptat mult până să mi se răspundă.

Vocea tatei era obosită și mohorâtă, din nou.

— Eu sunt.

Vocea ei era moale, dulceagă într-un fel.

Începuse să vorbească cu tatăl ei ca cu un copil.

— Aha. Da.

Apoi receptorul a fost lăsat pe masă.

Am gustat din Calvados. Era vechi de douăzeci și patru de ani; îl cumpărasem la întoarcere din Paris. Avea un gust vag de fum și chiar mai vag de mere. Era întocmai cum ar trebui să fie un Calvados bun, și tot nu-mi plăcea; de la febră aveam niște frisoane oribile pe spate și pe coapse.

A trecut un minut, apoi încă unul.

S-a auzit un hârșâit, un bocănit de baston și tușitura familiară. Apoi:

— Așa. Mi-am tras un scaun. Deci ai ajuns.

— Da. Acum o oră, așa.

De ce mințea?

— Așa.

— Da.

Am mai băut din Calvados. M-a ars pe gât, iar pe frunte mi-au apărut brusc broboane de transpirație, care s-au răcit imediat.

— Ce te mai plimbi. Când vii, când pleci.

— Asta a fost pentru muncă.

S-a apărat.

Dintr-un anume motiv a simțit nevoia să se apere.

— Și tu ce mai faci? am întrebat.

— Pe aici, pe acasă.

— Îhm.

— Ne descurcăm. Ce să facem.

— Da, cam așa. Ce să faci.

Se legăna în ritmul vocii tatălui ei ca o plantă acvatică în curenții călduți ai mării.

— Cam așa.

— Mda.

— Toată viața.

— Îhm.

— Mda.

— Kerttu ce mai face?

Kerttu avea optzeci și șase de ani. Tatăl ei o numea pe Kerttu iubita lui.

Când făcuse cunoștință cu Kerttu, cu zece ani în urmă, Kerttu stătea în același fotoliu în care mai înainte stătuse mama ei și de pe care, după moartea

mamei ei, se căraseră deja cel puțin Aune, Lempi, care bea vermut și făcea pasiențe la opt dimineața, și Siviä, pe care tatăl ei o cunoscuse printr-un anunț pentru prieteni prin corespondență.

Kerttu era o văduvă care îmbătrânise cu stil și care își sorbea tușind delicat cafeaua cu coniac.

În zece ani, tatăl ei îi făcuse lui Kerttu cunoștință cu whiskey, vodcă Koskenkorva, vodcă Smirnoff, vinuri dulci din fructe de pădure, bere și gin.

— Vin și-o iau în fiecare seară.
— Pe Kerttu?
— Da.
— Și unde-o duc?
— Asta n-am de unde să știu.

Acum vocea tatălui ei s-a aprins.
Acum trebuie să renunțe la legănatul ei plăcut și febril.

— Păi unde?
— Păi unde sunt duși acuma oamenii în vârstă. Nu-mi zic unde.
Îmi aprind o țigară. Și ea are gust de febră.
— Cine o ia?
— Raimo. Băiatul ei. O ia în fiecare seară cu mașina și o duce. În fiecare seară.
— Of.
— Da.
Din nou hârșâit din receptor.
Acum e un hârșâit nervos.
— Poate dacă suni tu... se aude din receptor vocea timidă a tatei.
— Unde să sun?
— Acolo la ăia.

Pauza se lungește stânjenitor de mult.
Trebuie să-mi iau temperatura, se gândește.

— O să sun, mint.
— Păi să suni.

— Da.
— Ție sigur o să-ți zică.

Acum n-aș fi în stare, se gândește.
Să fiu fiică. Nu azi, nu cu febră.
De ce gândesc din nou despre mine la persoana a treia? se gândește.

— O să trec mâine, spun și îmi înmoi și mai mult vocea.
— Păi vino.
— Aș veni de azi, dar cred că am puțină febră.
— Ah.
— Ai grijă de tine.
— Trebuie.
— Ne vedem mâine.

Lasă receptorul din mână și privește în curte pe geamul de la bucătărie.
Omul de serviciu mătură curtea și își șterge sudoarea de pe frunte.
Florile așezate în jardinierele de lemn se revarsă arse în soarele la asfințit.
Vara asta n-o să se termine niciodată, se gândește.

Noaptea am ajuns iar pe strada Fleminginkatu.
Mama se întorsese dintr-o călătorie lungă, dar nu avea bagaj.
Stătea veselă și absentă în fotoliu în fusta de la festivalul din București, pe ale cărei poale popoarele dansau mână-n mână.
Eu stăteam în ușa holului și încercam să găsesc un cuvânt sau o frază sau un cântec care s-o împiedice pe mama să plece din nou.
O rază de soare pătrundea printre perdele și arunca umbre conturate sub ochii mamei și pe nasul ei ascuțit.
Mama zâmbea ca pentru sine și nu se uita la mine.

Atunci m-am trezit. Temperatura îmi mai scăzuse un pic.

La ora nouă l-am sunat pe tata.
N-a răspuns.

La zece l-am sunat pe Raimo.

Raimo a zis că Kerttu fusese dusă la un azil de bătrâni marțea trecută și că după aceea cu siguranță nu a mai trecut pe Hämeentie.

Am pornit imediat spre Hämeentie.

Dar

deja pe Pohjoisranta se oprește, căci printre teii moleșiți se întrezărește marea liniștită, pe care plutește molcom un șuner cu pânze roșii.

Își imprimă șunerul în minte.

Are nevoie de șuner și de mare și de clipă, despre care se roagă să se oprească în loc, ca să nu fie nevoită să meargă pe Hämeentie și să deschidă ușa și să găsească în spatele ei ceea ce știe deja că o să găsească.

În iunie, cu un an în urmă, tata a vândut cabana.

Nu m-am uitat înspre lac când mi-am strâns lucrurile, dar știam că strălucea și că mestecenii serbau verdeața începutului de vară așa cum o făceau deja de douăzeci și opt de ani.

În noiembrie tata și-a luat un baston de la centrul de sănătate, iar în ianuarie mașina a fost scoasă la vânzare.

Când Lada a dispărut în zare către Päijänteentie, tata mi s-a agățat de braț, și-a dat seama de greșeala comisă și s-a sprijinit de peretele de beton al garajului:

— De acum nu mai am nimic.

În martie l-am înmormântat pe Jopi.

I-am luat tatei un sandvici cu mezeluri și niște prăjitură cu caramel de la bufetul din capela funerară răsărită lângă cimitirul din Malmi, bufet ale cărui opțiuni le-am învățat deja pe dinafară în ultimii ani.

— Așa se duc toți, a zis tata,

și

iar are nevoie să scape de dezolarea dezintegrată din vocea tatălui ei, astfel că în centrul flăcărilor domoale și indiferente ale lumânărilor și al clinchetelor

glaciale ale ceștilor de cafea ea e în altă parte, undeva departe, pe o mare strălucitoare și nețărmurită, în propria barcă cu miros de benzină, care în acest vis expres nu e o barcă de lemn putrezit, ci un iaht semeț și țeapăn care se îndreaptă departe de aici. Departe de aici.

În iulie am înmormântat-o pe Sisko, nașa mea.

Tata mă aștepta în fața capelei într-un trening alb.

Cravata i se ițea din buzunarul gecii; tata nu mai era în stare să și-o lege, iar Kerttu nu-și mai amintea cum se face complicatul nod al unei cravate.

Avea șireturile adidașilor desfăcute.

M-am aplecat să i le leg și l-am condus în capelă.

De la bufetul din capela funerară i-am luat un sandvici cu mezeluri și niște prăjitură cu caramel. Sandviciul i l-am tăiat în bucățele mici, iar prăjitura am așezat-o într-o lingură, pe care tata și-a dus-o la gură.

Și

o jenau și o făceau să se simtă vinovată privirile acelea aprobatoare și compătimitoare în bătaia arzătoare a cărora trecuse pentru o clipă: o fiică bună.

Am sunat la ușa tatei. (Cu douăzeci și nouă de ani în urmă era și ușa mea.)

Dincolo de ușă era liniște.

M-am uitat prin fanta poștală. Ușa de la cameră era închisă.

Am aprins un chibrit, am luminat cu el pragul întunecat.

Pe prag stăteau neatinse *Helsingin Sanomat* și numărul de duminică din *Kansan Uutiset*.

Pe scară s-a stins lumina.

Și

stă în întuneric și vrea să se scufunde în elipsa mută a timpului, să fie altundeva. Altundeva, undeva departe de scara întunecată.

Dar

am aprins și lumina și am încercat să gândesc limpede.

Trebuie să mă mișc repede, am încercat să mă gândesc.

Am sunat la un vecin; asta am reușit să fac.
N-a venit nimeni să deschidă.
Am sunat și la alte uși de pe etajul tatei; am reușit să sun.
Nimeni n-a venit să deschidă, și

apoi e în lift.
După lift urmează ușa exterioară și o curte mare asfaltată.
Se vede cum aleargă pe Hämeentie, cu febră și fără suflare.
Se vede cum speră să vină din față o mașină de poliție, în care să fie un polițist care să aibă cheia și răspunsul la ceea ce ar fi de făcut acum.
Aleargă spre secția de poliție să facă rost de răspuns și de cheie și promite să meargă acasă la tatăl ei, acasă la ea.
Deja aproape că a ajuns la polițist și la răspuns și la cheie, când

din față veneau doi bărbați beți care se țineau pe după umeri.
Hämeentie forfotea indiferentă, fără să se sinchisească de mine, iar unul dintre bețivi era un vechi prieten din copilărie.
M-am speriat ca nu cumva prietenul din copilărie să mă întrebe tocmai acum ceva despre tata, iar ăsta a fost motivul pentru care am intrat în grabă pe ușa unui restaurant chinezesc.
M-am trezit în zona cu separeuri, unde m-a oprit lista cu felurile de mâncare, pe care mi-o întindea un ospătar chinez:
— Pună siua.
Și

se vede cum stă pe bancheta moale a restaurantului chinezesc inspectând meniul.
Acum sunt ridicolă, se gândește.
Acum trebuie să fac ceva, se gândește.
Ăsta e un coșmar, se gândește.
Asta e o scenă dintr-o comedie de Woody Allen, se gândește.
Acum trebuie să gândesc ca lumea, se gândește,
și

după ce îmi cer scuze de la ospătarul mirat, după ce ies din separeu și mă reped în stradă, mă opresc abia la metrou.

Îmi iau un bilet; nu-mi amintesc încotro mă îndrept, dar îmi amintesc că am febră, febră foarte mare.

Îmi amintesc că tata se află în spatele a două uși și nu e în stare să ridice *Helsingin Sanomat* și *Kansan Uutiset* de pe prag,

și,

cu toate astea, stă în dreptul automatului de bilete și lasă vuietul metroului să o conducă afară din timp și spațiu, afară departe.

O țigancă își prinde fusta între treptele scărilor rulante, și aude somnoroasă și senină pașii grăbiți ai agenților de pază de la metrou, scârțâitul scărilor rulante când sunt oprite brusc; vede șuvoiul nesfârșit și gălăgios de familii care se grăbesc pe lângă ea, de turiști japonezi, de beți care nu se grăbesc nicăieri, de pensionari cu pălării albe, de femei musulmane care poartă voal, de somalezi, de senegalezi, de copii finlandezi rămași fără răbdare, cu fețele roșii de la caniculă.

Apucă să-și imagineze că se află în Muzeul Național al Coreei, unde o păpușă așezată în vitrină călărește în galop, cu o cască galbenă pe cap, cu niște aripioare despre care abia acum își dă seama că sunt ca niște flăcări, înainte să-și amintească că se află unde se află.

Trebuie să gândesc limpede, se gândește, și se rupe din delirul somnolent al febrei.

Apoi mai are de făcut drumul de la automat până la chioșcul din tunel.

Trebuie să iau ceva de scris, se gândește, după care îi împărtășește gândul și vânzătoarei.

Vânzătoarea o privește mirată.

Oi fi zis greșit, se gândește, dar vânzătoarea acum zâmbește:

— Creion, sau stilou?

Acum trebuie să iau o decizie, se gândește panicată.

— Hai creion, zice la întâmplare.

— Din păcate nu avem.

Iar vânzătoarea zâmbește din nou.

Vânzătoarea e o fată moale, plinuță, în a cărei vorbă se întrezărește o urmă de dialect savonian.

Iar acum

mi-ar plăcea să rămân aici, să-mi bag capul în valea dintre dealurile moi ale sânilor vânzătoarei și să-mi plâng de soartă, de cât de greu e să fii mamă și parteneră de viață și fiică în clipa asta.

Dar

încă mai are forță să lupte; trebuie.

— Atunci stilou.

— Din păcate nici din acelea nu avem.

Acum se vede cum stă neajutorată în umbra dealurilor sânilor și a zâmbetului savoniencei, dar nu se mai lasă să cadă din strânsoarea timpului și a spațiului.

— Căcat, se aude spunând, calmă. Trebuie să existe ceva de scris în tot chioșcul ăsta.

Iar privirea i se oprește asupra unui pix, care își face nevinovat veacul deasupra unui carnețel cu foi de matematică.

— Uite acolo un pix, își aude vocea triumfătoare.

— E al personalului magazinului.

Iar în căldura atotcuprinzătoare a vocii savoniencei răsare deja o adiere amenințător de rece.

— Îl iau pe ăsta, se aude zicând,

și

apoi trebuie să alerg înapoi pe Hämeentie și să-mi amintesc de ce era așa important să fac rost de pix.

La ușa scării îmi amintesc: trebuie să-l sun pe administratorul clădirii.

Trebuie să merg în casa scării și să văd la avizier care e numărul de telefon al administratorului și să merg la chioșc și să-l sun pe administrator și să primesc cheia de la ușă, în spatele căreia zace tata, viu sau mort.

Administratorul deschide ușa.

— Așa.

Ușa de la baie e deschisă.

Tata zace în chiloți pe podeaua din baie, cu unghiile albe de la forța cu care strânge furtunul de la mașina de spălat.

Tata are un obraz albastru.

Administratorul așteaptă pe prețul de la intrarea în hol.

Eu stau în ușa de la baie.

— Așa, spune administratorul. De aici nu cred că mai aveți nevoie de mine.

— Nu, nu, spun, și înainte să am voie să merg până la tata, îmi caut prin buzunar o bancnotă de o sută și pixul personalului chioșcului și semnez pentru deschiderea ușii.

Administratorul pleacă. Ușa face clic,

și

apoi timpul nu mai vrea să se miște nicăieri.

Acum stă pe preș și nu știe ce să facă.

Mai întâi cască și se gândește la febra ei.

Apoi își șterge cu mâna telefonul, și abia apoi pășește în baie.

Tatălui ei îi tremură pleoapele.

— Bună, zice, și nu știe ce să facă cu pixul, care trece neputincios dintr-o mână într-alta.

Pixul se simte murdar; este victima transpirației ei reci și lipicioase.

Tatălui ei i se mișcă buzele, și după o clipă de ezitare își apropie urechea de gura fără dinți, cu buze vinețiii:

— Deci ai venit. Până la urmă.

ȘAPCA VERDE; AVIONUL GALBEN

Sunt singurul copil.

Îmi ia un pic până să-mi dau seama de asta, căci în jurul meu e plin de oameni.

E mama.

Mama e mereu acasă, până mai târziu, când va începe să lucreze ca vânzătoare în magazinul de coloniale al Irjei Markkanen, iar eu va trebui să merg la grădiniță.

Mama poartă o bluză albă de dantelă, chiar și în timpul săptămânii, iar bluza are nasturi bej.

În general mama ascultă la radio și cântă cântece de luptă rusești, deoarece în tinerețe mama a făcut parte din Ansamblul Artistic al Asociației Finlanda–Uniunea Sovietică.

Sirpakka a făcut și ea parte din același ansamblu, și de asta mama o primește la noi în casă, deși Sirpakka e mereu beată, ceea ce nu-i stă bine ca femeie.

Sirpakka e din Varkaus, la fel ca mama, doar că ea a ajuns rău, în timp ce mama nu.

Sirpakka îi aduce mamei un buchet de flori, dar când mama se duce până în chicinetă să-l despacheteze, vede că în interior se află de fapt o sticlă de vodcă Koskenkorva, desfăcută.

Sirpakka bea ce-a mai rămas în sticlă de una singură, iar mama stă încordată pe pat cu ochii la ceas, ca Sirpakka să aibă timp să plece înainte ca tata să se întoarcă acasă de la birou.

Tata o numește pe Sirpakka Sfârloaga.

Tata are părul des și creț și un cardigan pe care bunica a croșetat un elan.

Tata lucrează la biroul Asociației Finlanda–Uniunea Sovietică.

La fiecare sfârșit de săptămână, tata merge prin țară să proiecteze filme sovietice, pentru ca și finlandezii să primească informații adevărate cu privire la realizările socialismului și alte asemenea.

Tușa Ulla vine des pe la noi.

Tușa Ulla are o geacă verde superbă, făcută dintr-o imitație moale de blană.

Pe bereta de mătase neagră a tușii Ulla sunt țesute stele aurii.

Și tușa Ulla vine pe la noi mai degrabă atunci când tata nu-i acasă.

Tata și tușa Ulla nu se înțeleg, pentru că tușa Ulla a votat la parlamentare un candidat al Partidului Coaliției Naționale, pe motiv că avea ochii frumoși și căprui.

Tușa Ulla este sora mai mare a mamei.

Vin pe la noi și mulți musafiri, iar pe majoritatea nu-i deranjează dacă e și tata acasă.

Avem mulți musafiri care vin pentru ședințe.

Genul ăsta de musafiri sunt o pacoste, pentru că la ședințe minuta este scrisă pe unica noastră masă, iar în timpul ședinței trebuie să mă joc singură, în liniște.

La ședințe eu sunt singurul copil, dar chestia cu singurul copil nu se rezumă la asta, ci e un lucru mult mai complex și mai serios de atât.

Când vin în vizită foști membri ai ansamblului artistic cu familiile lor, sau când se întrunește clubul de croitorie sau vin rudele tatei, sunt prezenți mai mulți copii, și cu toate astea sunt singurul copil.

Faptul de a fi singurul copil înseamnă, de exemplu, că la locul de joacă lumea se preface că e invidioasă pe plimbările de duminică sau pe faptul că nu trebuie să mă scol în fiecare duminică la opt să merg la școala de duminică, pentru că tata și cu mine și cu mama nu credem în niciun fel de școală de duminică.

Eu primesc tot ce-mi doresc, și nu trebuie să împart nimic cu nimeni, spune lumea la locul de joacă, și de asta există riscul să mă transform într-o persoană egoistă care își urmărește doar propriul interes.

Se poate chiar să fie inevitabil.

Despre mama lumea spune că e tânără și frumoasă, și și eu cred la fel.

Dar apoi mai spune că tinerețea și frumusețea mamei vin din faptul că mama nu s-a obosit să facă decât un singur copil.

Despre tata lumea spune că este un bărbat chipeș și un cap de familie respectabil, care nu pare să fie interesat de băutură.

Mie îmi convine asta, dar apoi există îndoiala că la o adică tata nu ar face față printre bărbații adevărați, de exemplu într-o bătaie, de exemplu printre tații pentru care crâșma e o a doua casă, care își bat muierea și odrasla în fiecare sâmbătă după saună, pentru că au fost în război și le-au căzut bucăți de obuz în cap.

Merg acasă să întreb despre chestia asta cu bucățile de obuz și cu războiul și mă întorc să spun că tata a luptat în război ca artilerist în artileria de coastă de la fortăreața Suomenlinna, dar a scăpat nevătămat mulțumită lui Stalin și faptului că pentru Uniunea Sovietică era mai important să câștige un război mondial decât să cucerească o țară neglijabilă cum e Finlanda.

Dar la locul de joacă aud că Uniunea Sovietică, scuză-mă pe mine, nu a câștigat, ci a pierdut războiul cu Finlanda, și că artileriștii vieții și mai știu eu ce nici măcar nu există.

Și astfel sunt încă o dată singurul copil al cărui tată nu a luptat în bătălia de pe drumul Raate și nici măcar în bătălia de la Summa.

Mult mai târziu află că și tatăl ei este copil unic.

Dar înainte de asta a trebuit să absoarbă informația șocantă că tatăl ei a fost copil.

Și ce îi dă de-a dreptul mintea peste cap e că nici bunica nu s-a născut bunică, ci a fost și este în continuare mamă, mama tatălui ei.

Înainte să devină bunică și mamă, bunica a fost și ea copil și fiica cuiva.

În fotografia cu clasa făcută la școala primară din Kallio bunica măcar arată ca bunica, chiar dacă mică și tânără, cu nasul ei mare și cu gulerul de dantelă.

Însă ființa durdulie, bosumflată și fără păr care stă pe canapea în ghete înalte nu poate fi tatăl ei, pentru că tatăl ei este zvelt, vioi și cu părul creț.

În albumul bunicii există niște poze cu o fetiță care are o fundă pe cap, iar în picioare ceva atât de înfoiat de la vânt, încât nici ea nu își dă seama dacă e fustă sau pantalon.